

Odprta vrata je publikacija, ki je plod sodelovanja Društva študentov primerjalne književnosti in Študentskega filozofskega društva Filozofske fakultete v Ljubljani. Vse študentke in študente humanističnih področij pozivamo, naj se s svojim prispevkom prijavijo k soustvarjanju prve številke. Oblike zapisov, ki jih sprejemamo so poezija, aforizmi in eseji ter kratke zgodbe; prispevki znotraj slednjih dveh kategorij naj ne presegajo 4000 besed. Svoje stvaritve nam posredujte na naslov sfddrustvo@gmail.com ali komparativist@guest.arnes.si do vključno 4.12.2022. Najboljši prispevki bodo urejeni in zbrani v knjižni formi. Objavi bo v času zgodnje pomladi sledilo javno branje avtorjev v prostorih Centra poezije Tomaža Šalamuna v sklopu literarnih večerov, ki jih soprirejata društvi. Letošnja tema *Odprtih vrat* je **Absurd**.

V pomoč pri snovanju idej prilagamo daljši opis teme:

Ko se izrekamo o absurdu ne moremo mimo človeka. Filozofija tega fenomena je tako že vedno v tesni sopovezanosti z našim osebnim doživljanjem, in sicer osebnim doživljanjem obkrožujočega sveta. Tako človek kot svet pa sta neizbežno vezana na prostor in čas. Ko se ovemo svoje majhnosti v primerjavi z neskončno razsežnostjo univerzuma se ugledamo se sprevidimo kot bežni utrinki v obkrožujočem vsemiru. Razmislek o naši minljivosti nas kaj hitro povede v ugledanje življenja v luči brezpomenskosti, okleščenega smisla. To, kako se spopasti s tem eksistencialnim breznom je poskusilo nasloviti kar nekaj slavnih filozofov.

Schopenhauer je trdil, da je obstoj čista manifestacija terorja; da mu vlada kruta, uničujoča volja, ohranjajoča ga v nenehnem spektaklu groze. Posameznik ji lahko uide le kolikor se poda na raven čiste, brezvoljne kontemplacije. Občutek naše končnosti v sedanjem znotraj neskončnega večnega, ki sta prostor in čas je dalje stopnjevan z zavedanjem, da ljudje nenehno prehajamo v smrt z vsakim pretečenim sedajem. Kar zaposluje vsa živa bitja in jih drži v gibanju je stremljenje k bivanju, ko pa se za bivanje ni treba več bati ne vemo kaj bi z njim počeli. Odsotnost vsakršnega cilja, vseh meja, pravzaprav sodi k bistvu volje na sebi, ki je brezkončno stremljenje. Našim stremljenjem je lastno, da vedno hlinijo svojo izpolnitev kot končni cilj hotenja, a so pozabljeni takoj, ko so doseženi. Hitri potek pridobitve ciljev je sreča, počasni trpljenje in se kaže kot grozni, življenje hromeči glas, medlo hrepenenje določenega cilja, kot nekakšen ubijajoči *languor*.

Camus v svojem delu o absurdu pravi, da fenomen vznikne iz tega, da svet ne uspe izpolniti naših zahtev po zagotavljanju smisla in pomenskosti. Glavni pogoj absurdnosti je pritisk, ki ga nad vsakdanjim človeškim življenjem vrši um, ki sklepa na nadčutno. Ena izmed možnosti končnega pobega, ki se nakazuje je samomor – a to je prenegla trditev. Odvzetje enega človeškega življenja nikakor ne bo odpravilo s perpetuacijo absurda na svetovni ravni, ne, ta se bo vztrajno ohranjal skozi veke, četudi izven nas. Zdravilo, ki ga naposled najde ni v odpravitvi rane ali v prenehanju bivanja, temveč v drži vztrajnosti in krika upora mitičnega lika Siziifa, ki ga izenači z vsakdanjim človekom. V tem kljubovanju, z našim bojevitim krikom lahko pristopimo k svetu neposlušnemu za naša moledovanja tako, da vsaj ohranimo in negujemo svoje dostojanstvo.

Podobno Nietzsche že pred tem opaža da moramo, v kolikor želimo živeti, teh ničkoliko strasti, ki divjajo v nas neprenehoma krčevito dušiti in postavljati vstran. To stanje je nekakšen konflikten odnos sil znotraj našega sebstva. Dovolimo si jih lahko toliko, da smo še vedno sposobni njihovega brzdanja. Njihova čim večja številnost in raznolikost pa sta nepogrešljivi zaradi konflikta, ki ga posledično vzpostavi. Ugodje v takšnem brzdanju enači s tistim konjenika, ki se nahaja na hrbtu ognjenega konja. Kakovost zadovoljstva narašča v prehajanju k vedno bližjemu soočenju s skrajnostjo. Dober konjenik namreč ne bo zmanjšal sile njegovega konja, temveč jo bo povečeval, medtem ko jo bo ohranjal pod svojim nadzorom. To napotuje na njegovo definicijo drznega skeptika, katerega življenje se odvija v notranjem boju, v pretresljivem in viharju. Tisti, ki verjame in brez besed sprejema dogme živi mirno, zadovoljno življenje na trdnih tleh, medtem ko je zanj drzni skeptik tisti, ki vedno poplesuje na robu. Izrečeno z besedami predsokratika Heraklita: *boj je vsemu oče, je vsemu kralj; ene izkaže za bogove, druge za ljudi, iz njih naredi sužnje, iz drugih svobodne.*

Absurd se v književnosti odraža kot slog pisanja, osredotočen predvsem na nesmiselnost človeškega življenja in sveta. Njegove korenine lahko zasledimo tako v romantiki, eksistencializmu kot tudi v uporabi zoper zastarele družbene in religiozne norme. Tak slog pogosto prikazuje like v nesmiselnih dejanjih in situacijah, skozi katere lahko opazujemo posameznikove poskuse iskanja pomena človeškega življenja. Dogajanje je tako pogosto nesmiselno in posledično nepredvidljivo.

V resnici gre za preučevanje človeškega vedenja v okoliščinah, ki so nesmiselne ali celo filozofsko absurde. Ob tem delo ravnanja svojih likov ne obsoja, morala pa je zato pogosto dvoumna in odvisna od bralca. Zaradi teh lastnosti mora delo pogosto opusti tradicionalno strukturo zgodbe. Med najbolj znane pisatelje absurda spadajo Franz Kafka, Jean-Paul Sartre, Albert Camus, Samuel Beckett in Eugène Ionesco.

Po drugi svetovni vojni pa je razcvet doživel še teater absurda, ta se je razvil zaradi specifik dram absurda in je v celoti posvečen njim. Drama absurda se idejno naslanja na eksistencializem, ki je kot so odkrivali že avtorji sami (predvsem Sartre) dramatična filozofija in torej posebno primerna za dramatisacijo. V njej se tematizirajo pomankanje smisla in pomena človeškega obstoja ter še pomembnejše pomankanje komunikacije, ki v drami povsem zamre in se spremeni v čisto tišino. V svoji obliki je drama absurda pravo nasprotje klasični dramati, najpogosteje gre za krožno strukturo, kjer je konec enak začetku, pojavljajo se občutki sramu in težnje po umanjkanju smisla.